

CONCORDANCE DES SAINTS ÉVANGILES,

OU

TEXTE DES QUATRE ÉVANGÉLISTES

DISTRIBUÉ SELON L'ORDRE DES FAITS.

PREMIÈRE PARTIE.

Qui comprend ce qui s'est passé depuis la conception de saint Jean-Baptiste jusqu'à la première Pâque célébrée par Jésus-Christ après son baptême.

CHAPITRE PREMIER.

Prologue de saint Jean. Génération éternelle du Verbe (1).

Saint Jean. I. 1-18.

1. In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum.
2. Hoc erat in principio apud Deum.
3. Omnia per ipsum facta sunt : et sine ipso factum est nihil quod factum est.
4. In ipso vita erat, et vita erat lux hominum :
5. Et lux in tenebris luet, et tenebrae eam non comprehenderunt.
6. Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes :
7. Hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, et omnes crederent per illum.
8. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine.
9. Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.
10. In mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit.
11. In propria venit, et si eum non receperunt.
12. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine ejus :
13. Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt.
14. Et Verbum caro factum est, et habitavit in nobis : et vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti a patre, plenum gratiae et veritatis.
15. Joannes testimonium perhibet de ipso, et clamavit dicens : Hic erit, quem dixi : Qui post me venturus est, ante me factus est : quia prior me erat.
16. Et de plenitudine ejus nos omnes accepimus, et gratiam pro gratia.
17. Quia lex per Moysen data est, gratia et veritas per Jesum Christum facta est.
18. Deum nemo vidit unquam : unigenitus filius, qui est in sinu patris, ipse enarravit.

CHAPITRE II.

Préface de saint Luc.

Saint Luc. I. 1-4.

1. Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem, quae in nobis completae sunt rerum,
2. Sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt, et ministri fuerunt sermonis :
3. Visum est mihi, asecuto omnia a principio diligenter, et ordine tibi scribere, optime Theophile,
4. Ut cognoscas eorum verborum, de quibus eruditus es, veritatem.

(1) Ce début de l'Évangile de saint Jean, ayant pour objet la génération éternelle du Verbe, n'a rien d'historique. Nous avons cru, pour ce motif, qu'il fallait le mettre même avant la Préface de saint Luc, comme l'a fait Tischendorf.

CHAPITRE III.

Annunciation et conception de saint Jean-Baptiste.

Saint Luc. I. 5-25.

5. Fuit in diebus Herodis, regis Judaeae, sacerdos quidam nomine Zacharias, de vice Abia : et uxor illius de filiabus Aaron, et nomen ejus Elisabeth.
6. Erant autem justi ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis et justificationibus Domini sine querela.
7. Et non erat illis filius, eo quod esset Elisabeth sterilis, et ambo processissent in diebus suis.
8. Factum est autem, cum sacerdotio fungeretur in ordine vicis suae ante Deum,
9. Secundum consuetudinem sacerdotii, sorte exiit ut incensum poneret, ingressus in templum Domini :
10. Et omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi.
11. Apparuit autem illi angelus Domini, stans a dextris altaris incensi.
12. Et Zacharias turbatus est videns, et timor irruit super eum.
13. Atque ait illi angelus : Ne times Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua : et uxor tua Elisabeth pariet tibi filium, et vocabis nomen ejus Joannem :
14. Et erit gaudium tibi, et exultatio, et multi in natiuitate ejus gaudebunt :
15. Erit enim magnus coram Domino : et vinum et siceram non bibet, et Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suae :
16. Et multos filiorum Israel convertet ad Dominum Deum ipsorum.
17. Et ipse praecedet ante illum in spiritu et virtute Eliae : ut convertat corda patrum in filios, et incredulos ad prudentiam iustorum, parare Domino plebem perfectam.
18. Et dixit Zacharias ad angelum : Unde hoc sciam : ego enim sum senex, et uxor mea processit in diebus suis.
19. Et respondens angelus dixit ei : Ego sum Gabriel, qui adsto ante Deum : et missus sum loqui ad te, et haec tibi evangelizare.
20. Et ecce eris tacens, et non poteris loqui, usque in diem quo haec fiant, pro eo quod non credidisti verbis meis, quae implebuntur in tempore suo.
21. Et erat plebs expectans Zachariam : et mirabantur quod tardaret ipse in templo.
22. Egressus autem non poterat loqui ad illos, et cognoverunt quod visionem vidisset in templo. Et ipse erat inaneus illis, et permansit mutus.
23. Et factum est, ut impleti sunt dies officii ejus, abiit in domum suam :
24. Post hos autem dies concepit Elisabeth uxor ejus, et occultabat se mensibus quinque, dicens :
25. Quia sic fecit mihi Dominus in diebus, quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines.

CHAPITRE IV.

Annunciation et incarnatione de Jésus-Christ.

Saint Luc. I. 26-38.

26. In mense autem sexto, missus est angelus Gabriel a Deo in civitatem Galilaeae, cui nomen Nazareth,
27. Ad virginem desponsatam viro cui nomen erat Joseph, de domo David : et nomen virginis, Maria.
28. Et ingressus angelus ad eam, dixit : Ave, gratia plena : Dominus tecum : benedicta tu in mulieribus.
29. Quae cum audisset, turbata est in sermone ejus, et cogitabat qualis esset ista salutatio.
30. Et ait angelus ei : Ne times, Maria, invenisti enim gratiam apud Deum.
31. Ecce concipies in utero, et paries filium, et vocabis nomen ejus Jesum.
32. Hic erit magnus, et Filius Altissimi vocabitur, et dabit illi Dominus Deus sedem David patris ejus, et regnabit in domo Jacob in aeternum.
33. Et requi ejus non erit finis.
34. Dixit autem Maria ad angelum : Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco ?
35. Et respondens angelus dixit ei : Spiritus Sanctus superveniet in te, et vocabis nomen ejus Jesum.
36. Et ecce Elisabeth cognata tua, et ipsa concepit filium in senectute sua, et hic mensis sextus est illi quae vocatur sterilis :
37. Quia non erit impossibile apud Deum omne Verbum.
38. Dixit autem Maria : Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Et discessit ab illa angelus.

CHAPITRE V.

Visite et cantique de la sainte Vierge.

Saint Luc. I. 39-56.

39. Exurgens autem Maria in diebus illis, abiit in montana cum festinatione, in civitatem Juda :

40. Et intravit in domum Zacharie, et salutavit Elisabeth.
 41. Et factum est ut audivit salutationem Mariæ Elisabeth, exultavit infans in utero ejus; et repleta est Spiritu Sancto Elisabeth.
 42. Et exclamavit voce magna, et dixit: Benedicti tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui.
 43. Et unde hoc mihi, ut veniat mater Domini mei ad me?
 44. Ecce enim ut facta est vox salutationis tue in auribus meis, exultavit in gaudio infans in utero meo.
 45. Et beata que credidisti, quoniam perficeretur ea que dicta sunt tibi a Domino.
 46. Et ait Maria: Magnificat anima mea Dominum,
 47. Et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo.
 48. Quia respexit humilitatem ancille sue: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes:
 49. Quia fecit mihi magna qui potens est, et sanctum nomen ejus:
 50. Et misericordia ejus a progenie in progenies timentibus eum.
 51. Fecit potentiam in brachiis suis: dispersit superbos mente cordis sui:
 52. Deposuit potentes de sede, et exaltavit humiles:
 53. Esurientes implevit bonis, et divites dimisit inanes.
 54. Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordie sue.
 55. Siculi locutus est ad patres nostros, Abraham et semini ejus in senecta.
 56. Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus, et reversa est in domum suam.

CHAPITRE VI.

Natiuitas de saint Jean-Baptiste. Cantique de Zacharie.

Saint Luc. I, 57 et suivants.

57. Elisabeth autem impletum est tempus pariendi, et peperit filium:
 58. Et audivit vicini et cognati ejus, quia magnificavit Dominus misericordiam suam cum illa, et congratulabantur ei.
 59. Et factum est in die octavo, venerunt circumcidere puerum, et vocabant eum nomine patris sui Zachariam:
 60. Et respondens mater ejus dixit: Nequaquam, sed vocabatur Joannes.
 61. Et dixerunt ad illam: Quia nemo est in cognatione tua, qui vocetur hoc nomine.
 62. Innobiscum autem pater ejus, quem vellet vocari eum.
 63. Et postulans pugillarem, scripsit, dicens: Joannes est nomen ejus. Et mirati sunt universi.
 64. Apertum est autem illico os ejus, et lingua ejus, et loquebatur benedicens Deum.
 65. Et factus est timor super omnes vicinos eorum, et super omnia montana Judæe divulgabantur omnia verba hæc.
 66. Et resurrexerunt omnes qui audierant in corde suo, dicentes: Quis, putas, puer iste erit? Etenim manus Domini erat cum illo.
 67. Et Zacharias pater ejus repletus est Spiritu Sancto, et prophetavit, dicens:
 68. Benedictus Dominus Deus Israel: quia visitavit et fecit redemptionem plebi sue:
 69. Et erexit cornu salutis nobis, in domo David pueri tui:
 70. Sicut locutus est per os sanctorum, qui a sæculo sunt, prophetarum ejus:
 71. Salvem ex inimicis nostris, et de manu omnium qui oderunt nos;
 72. Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris, et memorari testamenti sui sancti.
 73. Jesurandum quod juravit ad Abraham patrem nostrum datum se nobis:
 74. Ut sine timore, de manu inimicorum nostrorum liberati, serviamus illi,
 75. In sanctitate et justitia coram ipso vocaberis diebus nostris.
 76. Et tu, puer, propheta Altissimi vocaberis: præbis enim ante faciem Domini parare vias ejus:
 77. Ad dandum scientiam salutis plebi ejus, in remissionem peccatorum eorum.
 78. Per viscera misericordie Dei nostri, in domo David pueri tui:
 79. Illuminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.
 80. Puer autem crescebat, et confortabatur spiritu, et erat in desertis usque in diem ostensionis sue ad Israel.
 (La suite au chapitre IX.)

CHAPITRE VII.

Les deux généalogies de Jésus-Christ.

Saint Matthieu. I, 1-17.

1. Liber generationis Jesu Christi filii David, filii Abraham.
 2. Abraham genuit Isaac. Isaac autem genuit Jacob. Jacob autem genuit Judam, et fratres ejus.

Saint Luc. III, 23-38.

23. Et ipse Jesus erat incipiens quasi annorum triginta, et putabatur filius Joseph, qui fuit Heli, qui fuit Mahab, qui fuit Levi, qui fuit Melchi, qui fuit Janne, qui fuit Joseph.

Saint Matthieu. I.

3. Judas autem genuit Phares et Zaram de Thamar. Phares autem genuit Esron. Esron autem genuit Aram.
 4. Aram autem genuit Aminadab. Aminadab autem genuit Naasson. Naasson autem genuit Salmon.
 5. Salmon autem genuit Booz de Rahab. Booz autem genuit Obed ex Ruth. Obed autem genuit Jesse. Jesse autem genuit David regem.
 6. David autem rex genuit Salomonem ex ea que fuit Uria.
 7. Salomon autem genuit Roboam. Roboam autem genuit Abiam. Abias autem genuit Asa.
 8. Asa autem genuit Josaphat. Josaphat autem genuit Joram. Joram autem genuit Oziam.
 9. Osias autem genuit Joathan. Joathan autem genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezechiam.
 10. Ezechias autem genuit Manasse. Manasse autem genuit Amon. Amon autem genuit Josiam.
 11. Josias autem genuit Jechoniam, et fratres ejus in transmigratione Babylonis.
 12. Et post transmigrationem Babylonis, Jechonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel.
 13. Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit Eliacin. Eliacin autem genuit Azor.
 14. Azor autem genuit Sadoc. Sadoc autem genuit Achim. Achim autem genuit Eliud.
 15. Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Malthan. Malthan autem genuit Jacob.
 16. Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ, de qua natus est Jesus, qui vocatur Christus.
 17. Omnes itaque generationes ab Abraham usque ad David, generationes quatuordecim, et a David usque ad transmigrationem Babylonis, generationes quatuordecim, et a transmigratione Babylonis usque ad Christum, generationes quatuordecim.

CHAPITRE VIII.

Natiuitas de Jésus-Christ annoncée à saint Joseph.

Saint Matthieu. I, 18 et suivants.

18. Christi autem generatio sic erat: Cum esset desponsata mater ejus Maria Joseph, antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu Sancto.
 19. Joseph autem vir ejus, cum esset justus, et nollet eam traducere, voluit occulto dimittere eam.
 20. Hec autem eo cogitante, ecce angelus Domini apparuit in somnis ei, dicens: Joseph, fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam: quod enim in ea natum est de Spiritu Sancto est:
 21. Pariet autem filium, et vocabis nomen ejus JESUM: ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum.
 22. Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur quod dictum est a Domino per prophetam dicentem:
 23. Ecce virgo in utero habebit, et pariet filium; et vocabunt nomen ejus EMMANUEL; quod est interpretatum: Nobiscum Deus.
 24. Exurgens autem Joseph a somno, fecit sicut præcepit ei angelus Domini, et accepit conjugem suam.
 25. Nomen ejus non cognoscebat eam, donec peperit filium suum primogenitum, et vocabit nomen ejus JESUM.
 (La suite au chapitre X.)

Saint Luc. III.

25. Qui fuit Mathathia, qui fuit Amos, qui fuit Nahum, qui fuit Hesi, qui fuit Nargæ.
 26. Qui fuit Mahab, qui fuit Mathathia, qui fuit Semei, qui fuit Joseph, qui fuit Juda.
 27. Qui fuit Joanna, qui fuit Reza, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salathiel, qui fuit Neri.
 28. Qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui fuit Cosan, qui fuit Elmadan, qui fuit Her, qui fuit Jesu, qui fuit Eliezer, qui fuit Jorim, qui fuit Mahab, qui fuit Levi.
 30. Qui fuit Simeon, qui fuit Juda, qui fuit Joseph, qui fuit Jona, qui fuit Eliakim, qui fuit Melea, qui fuit Menna, qui fuit Mathathia, qui fuit Nathan, qui fuit David.
 32. Qui fuit Jesse, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naasson.
 33. Qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Esron, qui fuit Phares, qui fuit Juda.
 34. Qui fuit Jacob, qui fuit Isaac, qui fuit Abraham, qui fuit Thare, qui fuit Nachor, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui fuit Sale.
 36. Qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noe, qui fuit Lamech, qui fuit Jared, qui fuit Malaleel, qui fuit Laman.
 38. Qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei.
 (La suite au chapitre XIX.)

CHAPITRE IX.

Nalascance de Jésus-Christ. Pasteurs envoyés à la crèche. Circocision.

Saint Luc. II, 1-21.

1. Factum est autem in diebus illis, exiit edictum a Cesare Augusto, ut describeretur universus orbis.
2. Hæc descriptio prima facta est a præside Syriæ Cyrico :
3. Et ibant omnes, ut profiterentur singuli in suam civitatem :
4. Ascendit autem et Joseph a Gallilæa de civitate Nazareth in Judam in civitatem David, quæ vocatur Bethlehem : eo quod esset de domo et familia David,
5. Ut profiteretur cum Maria desponsata sibi uxore prægnante.
6. Factum est autem, cum essent ibi, impleti sunt dies ut pareret :
7. Et peperit filium suum primogenitum, et pannis eum involvit, et reclinavit eum in præsepio, quia non erat eis locus in diversorio.
8. Et pastores erant in regione eadem vigilantes, et custodientes vigiliis noctis super gregem suum.
9. Et ecce angelus Domini stetit juxta illos, et claritas Dei circumfudit illos, et timuerunt timore magno.
10. Et dixit illis angelus : Nolite timere : ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo :
11. Quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David.
12. Et hoc vobis signum : Invenietis infantem pannis involutum, et positum in præsepio.
13. Et subito facta est cum angelo multatudo militie celestis, laudantium Deum, et dicentium :
14. Gloria in altissimis Deo, et in terra pax hominibus bone voluntatis.
15. Et factum est, ut discesserant ab eis angeli in colum, pastores loquebantur ad invicem : Transeamus usque Bethlehem, et videamus hoc verbum quod factum est, quod Dominus ostendit nobis.
16. Et venerunt festinantes, et invenerunt Mariam, et Joseph, et infantem positum in præsepio.
17. Videntes autem cognoverunt de verbo quod dictum erat illis de puero hoc.
18. Et omnes qui audierunt, mirati sunt, et de his quæ dicta erant a pastoribus ad ipsos.
19. Maria autem conservabat omnia verba hæc, conferens in corde suo.
20. Et reversi sunt pastores glorificantes Deum in omnibus quæ audierant et viderant, sicut dictum est ad illos.
21. Et postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer, vocatum est nomen ejus Jesus, quod vocatum est ab angelo, priusquam in utero conciperetur.

(La suite au chapitre XI.)

CHAPITRE X.

Les magis amenés à Jésus-Christ.

Saint Matthieu. II, 1-12.

1. Cum ergo natus esset Jesus in Bethlehem Juda in diebus Herodis regis, ecce magi ab Oriente venerunt Jerosolymam.
2. Dicentes : Ubi est qui natus est rex Judæorum? vidimus enim stellam ejus in Oriente, et venimus adorare eum.
3. Audiens autem Herodes rex, turbatus est, et omnis Jerosolyma cum illo.
4. Et congregans omnes principes sacerdotum, et scribas populi, sciscitabat ab eis ubi Christus nasceretur.
5. At illi dixerunt ei : In Bethlehem Judæ : sicut enim scriptum est per prophetam :
6. Et tu, Bethlehem, terra Juda, nequaquam minima es in principibus Juda : ex te enim exiit dux, qui regat populum meum Israel.
7. Tunc Herodes, clam vocatis magis, diligenter didicit ab eis tempus stelle quæ apparuit eis.
8. Et mittens illos in Bethlehem, dixit : He, et interrogate diligenter de puero : et cum invenieritis, renuntiate mihi, ut et ego veniens adorem eum.
9. Qui cum audissent regem, abiierunt : et ecce stella quam viderant in Oriente, antecedebat eos, usque dum veniens, staret supra, ubi erat puer.
10. Videntes autem stellam, gavisi sunt gaudio magno valde.
11. Et intrantes domum, invenerunt puerum cum Maria matre ejus, et procidentibus adoraverunt eum; et apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurum, thus et myrrham.
12. Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam.

(La suite au chapitre XII.)

CHAPITRE XI.

Purification de la sainte Vierge. Présentation de Jésus-Christ.

Saint Luc. II, 22-39.

22. Et postquam impleti sunt dies purgationis ejus (Mariæ) secundum legem Moysi, tulerunt illum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino,
23. Sicut scriptum est in lege Domini : Quia omne masculinum adaperiens vulvam, sanctum Domino vocabitur :
24. Et ut darent hostiam, secundum quod dictum est in lege Domini, par turturem, aut duos pullos columbarum.
25. Et ecce homo erat in Jerusalem, qui nomen Simeon, et homo iste justus et timoratus, expectans consolationem Israel, et Spiritus Sanctus erat in eo.
26. Et responsum acceperat a Spiritu Sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini.
27. Et venit in spiritu in templum : et cum induceret puerum Jesum parentes ejus, ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo.
28. Et ipse accepit eum in albas suas, et benedixit Deum, et dixit :
29. Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace :
30. Quia viderant oculi mei salutarem tuum.
31. Quod parasti ante faciem omnium populorum,
32. Lumen ad revelationem gentium, et gloriam plebis tue Israel.
33. Et erat pater ejus et mater mirantes super his quæ dicebantur de illo.
34. Et benedixit illis Simeon, et dixit ad Mariam matrem ejus : Ecce positus est hic in ruinam et in resurrectionem multorum in Israel, et in signum qui contradicetur :
35. Et tuam ipsius animam pertransibit gladius, et revelentur ex multis cordibus cogitationes.
36. Et erat Anna prophetissa, filia Phanuel, de tribu Aser : hæc processerat in diebus multis, et vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua.
37. Et hæc vidua usque ad annos octoginta quatuor : quæ non discedebat de templo, jejuniis et obsecrationibus serviens nocte ac die.
38. Et hæc, ipsa hora superveniens, confitebatur Domino, et loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem Israel.
39. Et ut perfecerunt omnia secundum legem Domini, reversi sunt in Galileam, in civitatem suam Nazareth (1).

(La suite au chapitre XV.)

CHAPITRE XII.

Fuite de Jésus en Egypte.

Saint Matthieu. II, 13-15.

13. Qui (magi) cum recessissent, ecce angelus Domini apparuit in somnis Joseph, dicens : Surge, et accipe puerum et matrem ejus, et fuge in Ægyptum : et esto ibi usque dum dicam tibi. Futurum est enim ut Herodes querat puerum ad perdendum eum.
14. Qui consurgens, accepit puerum et matrem ejus nocte, et recessit in Ægyptum.
15. Et erat ibi usque ad obitum Herodis, ut adimpleretur quod dictum est a Domino per prophetam dicentem : Ex Ægypto vocavi Filium meum.

CHAPITRE XIII.

Mourtre des enfants de Bethlehem.

Saint Matthieu. II, 16-18.

16. Tunc Herodes videns quoniam illusus esset a magis, iratus est valde : et mittens occidit omnes pueros, qui erant in Bethlehem, et in omnibus finibus ejus, a bimato et infra secundum tempus quod exquisierat a magis.
17. Tunc adimpletum est quod dictum est per Jeremiam prophetam, dicentem :
18. Vox in Rama audita est, ploratus et ululatus multus : Rachel plorans filios suos, et noluit consolari quia non sunt.

(1) M. Arnauld renvoie ce §. 39 après le §. 23 du chap. II de saint Matthieu, comme si le recordant parle ici saint Luc et si le même que celui dont parle saint Matthieu, c'est-à-dire, le retour de l'Égypte à Nazareth, au lieu que saint Luc parle assez évidemment du retour de Judée; et rien n'empêche qu'en effet Joseph et Marie ne soient revenus à Nazareth, avant l'ordre qui leur fut donné de s'en aller en Égypte.

CHAPITRE XIV.

Retour de Jésus en Galilée.

Saint Matthieu. II, 19 et suiv.

19. Defuncto autem Herode, ecce angelus Domini apparuit in somnis Joseph in Ægypto.
20. Dicens : Surge, et accipe puerum et matrem ejus, et vade in terram Israel : defuncti sunt enim qui querebant animam pueri.
21. Qui conarsurgens, accepit puerum et matrem ejus, et venit in terram Israel.
22. Audiens autem quod Archelaus regnaret in Judæa pro Herode patre suo, timuit illo ire : et admonitus in somis, recessit in partes Galilææ.
23. Et veniens habitavit in civitate quæ vocatur Nazareth, et adimpleretur quod dictum est per prophetas : Quoniam Nazareus vocabitur.
(*La suite au chapitre XVI.*)

CHAPITRE XV.

Jésus dans le temple au milieu des docteurs.

Saint Luc. II, 40 et suivants.

40. Puer autem crescebat, et confortabatur, plenus sapientia, et gratia Dei erat in illo.
41. Et ibant parentes ejus per omnes annos in Jerusalem in die solemni Paschæ.
42. Et unum factus esset annorum duodecim, ascenditibus illis in Jerusalem secundum consuetudinem diei festi.
43. Consummatique diebus, cum redirent, remansit puer Jesus in Jerusalem, et non cognoverunt parentes ejus.
44. Existimantes autem illum esse in comitatu, venerunt iter diei, et requirebant eum inter cognatos et notos.
45. Et non invenientes, regressi sunt in Jerusalem, requirentes eum.
46. Et factum est, post triduum invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum, audientem illos, et interrogantem eos.
47. Stupebant autem omnes qui eum audiebant, super prudentiam et responsis ejus.
48. Et videntes, admirati sunt : et dixit mater ejus ad illum : Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus et ego dolentes querebamus te.
49. Et ait ad illos : Quid est quod me quærebatis? nesciebatis quia in his quæ Patri mei sunt oportet me esse?
50. Et ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est ad eos.
51. Et descendit cum eis, et venit Nazareth, et erat subditus illis : et mater ejus conservabat omnia verba hæc in corde suo.
52. Et Jesus provehens sapientia et etate et gratia apud Deum et homines.

CHAPITRE XVI.

Prédication de saint Jean-Baptiste.

Saint Matthieu. III, 1-10.

1. In diebus autem illis venit Joannes Baptista predicans in deserto Judææ.
2. Et dicens : Penitentiam agite : appropinquavit enim regnum cælorum.
3. Hic est enim qui dictus est per Isaiam prophetam, dicentem : Vox clamantis in deserto : Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus.
4. Ipse autem Joannes habebat vestimentum de pills camelorum, et zonam pellicæam circa lumbos suos : esca autem ejus erat locustas et mel silvestre.
5. Tunc exibat ad eum Je-

Saint Marc. I, 1-16.

1. Initium Evangelii Jesu Christi Filii Dei.
2. Sicut scriptum est in Isaiâ propheta (1) : Ecco ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te.
3. Vox clamantis in deserto : Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus.
4. Fuit Joannes in deserto baptizans, et predicans baptismum penitentiam in remissionem peccatorum.
5. Et excedebatur ad eum omnis Judææ regio, et Jerusolymite universi, et baptizabantur ab illo in Jordani-

Saint Luc. III, 1-14.

1. Anno autem quinquagesimo imperii Tiberii Cesaris, procurante Pontio Pilato Judæam, Gallilee Herode, Philippo autem fratre ejus tetrarcha Iurææ, et Trachonitidis regionis, et Lysania Abilinte tetrarcha :
2. Sub principibus sacerdotum Anna et Caipha : factum est verbum Domini super Joannem, Zachariæ filium, in deserto.
3. Et venit in omnem regionem Jordanis, predicans baptismum penitentiam in remissionem peccatorum,

Saint Matthieu. III.

rosolyma, et omnis Judæa, et omnis regio circa Jordanem.
6. Et baptizabantur ab eo in Jordane, confitentes peccata sua.

7. Videns autem multos phariseorum et sadduceeorum, venientes ad baptismum suum, dixit eis (1) : Progenies viperarum, qui demonstravit vobis fugerò a ventura ira?
8. Facite ergo fructum dignum penitentiae.

9. Et ne vultis dicere intra vos : Patrem habemus Abraham : dico enim vobis, quoniam potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abraham.
10. Jam enim securis ad radicem arborum posita est : omnis ergo arbor que non facit fructum bonum excidetur, et in ignem mittetur.

(*La suite au chapitre suivant.*)

10. Et interrogabant eum turbe, dicentes :
11. Respondens autem dicebat illis : Qui habet duas tunicas, et non habet escas, similiter faciat.
12. Venerant autem et publicani ut baptizarentur, et dixerunt ad illum : Magister, quid faciemus?

13. At ille dixit ad eos : Nihil amplius quam quod constitutum est vobis, faciatis.
14. Interrogabant autem eum et milites, dicentes : Quid faciemus et nos? Et ait illis : Neminem conculcatis, neque calumniam faciatis : contenti estote stipendiis vestris.

Saint Marc. I.

flumine, confitentes peccata sua.
6. Et erat Joannes vestitus pills camelis, et zona pellicæa circa lumbos ejus, et locustas et mel silvestre edebat.
(*La suite au chapitre suiv.*)

9. Jan enim securis ad radicem arborum posita est : omnis ergo arbor que non facit fructum bonum, excidetur et in ignem mittetur.
10. Quis ergo faciemus, et non habenti : et qui habet duas tunicas, et non habenti : et qui habet escas, similiter faciat.

11. Respondens autem dicebat illis : Qui habet duas tunicas, et non habenti : et qui habet escas, similiter faciat.
12. Venerant autem et publicani ut baptizarentur, et dixerunt ad illum : Magister, quid faciemus?

13. At ille dixit ad eos : Nihil amplius quam quod constitutum est vobis, faciatis.
14. Interrogabant autem eum et milites, dicentes : Quid faciemus et nos? Et ait illis : Neminem conculcatis, neque calumniam faciatis : contenti estote stipendiis vestris.

Saint Luc. III.

4. Sicut scriptum est in libro sermonum Isaiæ prophete : Vox clamantis in deserto : Parate viam Domini : rectas facite semitas ejus :
5. Omnis vallis implebitur, et omnis mons et collis humiliabitur, et erunt prava in directa, et aspera in vias planas :
6. Et videbit omnis caro salutare Dei.

7. Dicebat ergo ad turbas que exibat ut baptizarentur ab ipso : Genimina viperarum, qui ostendit vobis fugerò a ventura ira?
8. Facite ergo fructus dignos penitentiae, et ne experitiis dicere : Patrem habemus Abraham : dico enim vobis, quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abraham.

9. Jan enim securis ad radicem arborum posita est : omnis ergo arbor que non facit fructum bonum, excidetur et in ignem mittetur.
10. Quis ergo faciemus, et non habenti : et qui habet duas tunicas, et non habenti : et qui habet escas, similiter faciat.

11. Respondens autem dicebat illis : Qui habet duas tunicas, et non habenti : et qui habet escas, similiter faciat.
12. Venerant autem et publicani ut baptizarentur, et dixerunt ad illum : Magister, quid faciemus?
13. At ille dixit ad eos : Nihil amplius quam quod constitutum est vobis, faciatis.
14. Interrogabant autem eum et milites, dicentes : Quid faciemus et nos? Et ait illis : Neminem conculcatis, neque calumniam faciatis : contenti estote stipendiis vestris.

CHAPITRE XVII.

Témoignage rendu à Jésus-Christ par saint Jean.

Saint Matthieu. III, 14 et 12.

11. Ego quidem baptizo vos in aqua in penitentiam : qui autem post me venturus est, fortior me est, cujus non sum dignus calcameentorum ejus.
12. Ego baptizavi vos aqua : ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto et igni.

13. Cujus ventilabrum in manu sua, et permandabit aream suam, et congregabit triticum suum in horrum : paleas autem comburet igni inextinguibili.
(*La suite au chapitre suiv.*)

18. Multa quidem et alia exhortans evangelizabat populo.
19. Herodes autem tetrarcha, cum corripissetur ab illo de Herodiade uxore fratris sui, et de omnibus malis que fecit Herodes,
20. Adcepit et hoc super omnia, et includit Joannem in carcere (2).

Saint Marc. I, 7 et 8.

7. Et predicabat dicens : Venit fortior me post me, cujus non sum dignus calcameentorum ejus.
8. Ego baptizavi vos aqua : ille vero baptizabit vos in Spiritu Sancto.
(*La suite au chapitre suiv.*)

13. Cujus ventilabrum in manu ejus, et perarguit aream suam, congregabit triticum in horrum suum : paleas autem comburet igni inextinguibili.
18. Multa quidem et alia exhortans evangelizabat populo.
19. Herodes autem tetrarcha, cum corripissetur ab illo de Herodiade uxore fratris sui, et de omnibus malis que fecit Herodes,
20. Adcepit et hoc super omnia, et includit Joannem in carcere (2).

Saint Luc. III, 15-20.

15. Existimante autem populo, et cogitantibus omnibus in cordibus suis de Joanne, ne forte ipse esset Christus :
16. Respondit Joannes, dicens omnibus : Ego quidem aqua baptizo vos : veniet autem fortior me, cujus non sum dignus calcameentorum ejus : ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto et igni.
17. Cujus ventilabrum in manu ejus, et perarguit aream suam, congregabit triticum in horrum suum : paleas autem comburet igni inextinguibili.

18. Multa quidem et alia exhortans evangelizabat populo.
19. Herodes autem tetrarcha, cum corripissetur ab illo de Herodiade uxore fratris sui, et de omnibus malis que fecit Herodes,
20. Adcepit et hoc super omnia, et includit Joannem in carcere (2).

(1) M. Arnauld pense que les deux récits de saint Matthieu et de saint Luc supposent que saint Jean a dit deux fois ces paroles, c'est-à-dire, d'abord au peuple en général, *ad turbas*, selon saint Luc, et ensuite particulièrement aux pharisiens et aux sadduceens, selon saint Matthieu ; mais le discours qui suit est si semblable dans les deux Évangélistes, qu'il y a lieu de penser que c'est le même discours au même temps aux pharisiens, *aux sadduceens*, et au peuple.

(2) M. Arnauld renvoie ces deux versets 19 et 20 plus loin, et se trouve le récit de l'emprisonnement et de la décollation de saint Jean tiré de saint Matthieu et de saint Marc. Mais rien n'empêche qu'il s'en soit dit un mot par saint Luc. Il est assez évident que ce saint évangéliste ne se dit ici que par une de ces anticipations fréquentes chez les historiens.

(1) Saint Marc cite non-seulement *Isaie*, mais encore *Malachie* : le Grec ne nomme ni l'un ni l'autre, mais dit seulement *in prophetis* ; peut être qu'originellement on aura lu, *in Malachia et Isaiâ prophetis*.

CHAPITRE XVIII.

Baptême de Jésus-Christ.

S. Matthieu. III, 13 et suiv.

13. Tunc venit Jesus a Galilee in Jordanem ad Joannem, ut baptizaretur ab eo.

14. Joannes autem prohibebat eum, dicens: Ego a te debeo baptizari, et tu venis ad me?

15. Respondens autem Jesus dixit ei: Sine modo Jesus enim decet nos implere omnem justitiam. Tunc dimisit eum.

16. Baptizatus autem Jesus, confestim ascendit de aqua. Et ecce aperti sunt ei cœli: et vidit Spiritum Dei descendentem sicut columbam, et venientem super se.

17. Et ecce vox de cœlis dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

(La suite au chapitre suivant.)

Saint Marc. I, 9-11.

9. Et factum est in diebus illis, venit Jesus a Nazareth, Galilee, et baptizatus est a Joanne in Jordane.

10. Et statim ascendens de aqua, vidit oculos apertos, et Spiritum tanquam columbam descendentem, et manentem in ipso.

11. Et vox facta est de cœlis: Tu es Filius meus dilectus, in te complacui.

(La suite au chapitre suiv.)

16. Baptizatus autem Jesus, confestim ascendit de aqua. Et ecce aperti sunt ei cœli: et vidit Spiritum Dei descendentem sicut columbam, et venientem super se.

17. Et ecce vox de cœlis dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

CHAPITRE XIX.

Jeune et tentation de Jésus-Christ.

Saint Matthieu. IV, 1-11.

1. Tunc Jesus ductus est in desertum a Spiritu, ut tentaretur a diabolo.

2. Et cum jejunasset quadraginta diebus, et quadraginta noctibus, postea esurivit.

3. Et accedens tentator a Satana: erague cum bestidit ei: Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant.

4. Qui respondens dixit: Scriptum est: Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei.

6. Et dixit ei: Si filius Dei es, mitte te deorsum: Scriptum est enim: Quia angelus eius mandavit de te, et in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

7. At illi Jesus: Rursum scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum.

8. Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde, et ostendit ei omnia regna mundi, et gloriam eorum;

9. Et dixit ei: Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me.

10. Tunc dicit ei Jesus: Vade, Satana, scriptum est enim: Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies.

11. Tunc reliquit eum diabolus: et ecce angeli accesserunt, et ministrabant ei.

(La suite au chapitre V de la IIe partie.)

Saint Marc. I, 12 et 13.

12. Et statim Spiritus expulsi eum (Jesus) in desertum.

13. Et erat in deserto quadraginta diebus, et quadraginta noctibus, et tentabatur a Satana: et erague cum bestidit ei: Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant.

(La suite au chapitre V de la IIe partie.)

13. Dixit autem illi diabolus: Si filius Dei es, dic lapidi huic, ut pascat in omni verbo Dei.

5. Et duxit illum diabolus in montem excelsum (1), et ostendit illi omnia regna terre in momento temporis.

6. Et ait illi: Tibi dabo potestatem hæc universam, et gloriam illorum: quia mihi tradita sunt, et cui volor, do illa:

7. Tu ergo, si adoraveris coram me, erunt tuis omnia.

8. Et respondens Jesus, dixit illi (2): Scriptum est: Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies.

9. Et duxit illum in Jerusalem, et stavit eum super pianam templi, et dixit illi: Si filius Dei es, mitte te hinc deorsum.

10. Scriptum est enim quod angelus tuis mandavit de te, ut conservet te.

11. Et qui in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

Saint Luc. III, 21, 22.

21. Factum est autem cum illis, venit Jesus a Nazareth, et Jesus baptizatus, omnis populus, et omnis multitudo, et aperit eum cœlum.

22. Et descendit Spiritus sanctus corporali specie sicut columba in ipsum, et vox de cœlo facta est: Tu es Filius meus dilectus: in te complacui mihi.

23. Et qui missi fuerant, erant ex pharisæis.

24. Et interrogaverunt eum, et dixerunt ei: Quid ergo baptizans, si tu non es Christus, neque Elias, neque propheta?

25. Respondit eis Joannes, dicens: Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis.

26. Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est: cuius ego non sum dignus ut solvam ejus corrigiam calcamenti.

27. Hæc in Bethania facta sunt trans Jordanem, ubi erat Joannes baptizans.

Saint Luc. IV, 1-13.

1. Jesus autem plenus Spiritu Sancto, regressus est ad Jordanem, et accubatur a Spiritu in desertum.

2. Diebus quadraginta, et tentabatur a diabolo: et nihil manducavit in diebus illis: et consummatis illis, esuriit.

3. Dixit autem illi diabolus: Si filius Dei es, dic ut pascat in omni verbo Dei.

5. Et duxit illum diabolus in montem excelsum (1), et ostendit illi omnia regna terre in momento temporis.

6. Et ait illi: Tibi dabo potestatem hæc universam, et gloriam illorum: quia mihi tradita sunt, et cui volor, do illa:

7. Tu ergo, si adoraveris coram me, erunt tuis omnia.

8. Et respondens Jesus, dixit illi (2): Scriptum est: Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies.

9. Et duxit illum in Jerusalem, et stavit eum super pianam templi, et dixit illi: Si filius Dei es, mitte te hinc deorsum.

10. Scriptum est enim quod angelus tuis mandavit de te, ut conservet te.

11. Et qui in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

Saint Luc. IV.

12. Et respondens Jesus, ait illi: Dicitum est: Non tentabis Dominum Deum tuum. 13. Et consummata omni tentatione, diabolus recessit ab illo usque ad tempus. (La suite au chapitre V de la IIe partie.)

CHAPITRE XX.

Témoignage rendu à Jésus-Christ par saint Jean aux envoyés du Sanhédrin.

Saint Jean. I, 19-28.

19. Et hoc est testimonium Joannis, quando miserunt Judæi ab Jerosolymis sacerdotes et levitas ad eum, ut interrogarent eum: Tu quis es? 20. Et confessus est, et non negavit, et confessus est: Quia non sum ego Christus.

21. Et interrogaverunt eum: Quid ergo? Elias es-tu? Et dixit: Non sum. Propheta es-tu? Et respondit: Non.

22. Dixerunt ergo ei: Quis es, et responsum demas his qui miserunt nos? quid dices de te ipso? 23. Ait: Ego vox clamantis in deserto: Dirigitie viam Domini, sicut dixit Isaias propheta.

24. Et qui missi fuerant, erant ex pharisæis. 25. Et interrogaverunt eum, et dixerunt ei: Quid ergo baptizans, si tu non es Christus, neque Elias, neque propheta?

26. Respondit eis Joannes, dicens: Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis.

27. Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est: cuius ego non sum dignus ut solvam ejus corrigiam calcamenti.

28. Hæc in Bethania facta sunt trans Jordanem, ubi erat Joannes baptizans.

CHAPITRE XXI.

Témoignage rendu à Jésus-Christ par saint Jean au sujet de son baptême.

Saint Jean. I, 29-34.

29. Altera die, vidit Joannes Jesum venientem ad se, et ait: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi.

30. Hic est de quo dixi: Post me venit vir qui ante me factus est, quia prior me erat. 31. Et ego nesciebam eum: sed ut manifestetur in Israel, propterea veni ego in aqua baptizans.

32. Et testimonium perhibuit Joannes, dicens: Quia vidi Spiritum descendentem quasi columbam de cœlo, et mansit super eum.

33. Et ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendentem, et manentem super eum, hic est qui baptizat in Spiritu Sancto.

34. Et ego vidi, et testimonium perhibui, quia hic est Filius Dei.

CHAPITRE XXII.

Première vocation de saint André et de saint Pierre.

Saint Jean. I, 35-42.

35. Altera die iterum (1) stabat Joannes, et ex discipulis ejus duo. 36. Et respiciens Jesum ambulans, dicit: Ecce Agnus Dei.

37. Et audierunt eum duo discipuli loquentem, et secuti sunt Jesum.

38. Conversus autem Jesus, et videns eos sequentes se, dicit eis: Quid queritis? Qui dixerunt ei: Rabbi (quod dicitur interpretatum, magister), ubi habitas?

39. Dicit eis: Venite, et videte. Venerunt, et viderunt ubi maneret, et apud eum manserunt die illo: hora autem erat quasi decima.

40. Erat autem Andreas frater Simonis Petri, unus ex duobus qui aderant a Joanne et secuti fuerant eum.

41. Invenit hic primum fratrem suum Simonem, et dicit ei: Invenimus Messiam, (quod est interpretatum, Christus).

42. Et adduxit eum ad Jesum. Intuitus autem eum Jesus, dixit: Tu es Simon filius Jona: tu vocaberis Cephas (quod interpretatur, Petrus.)

(1) Le texte de saint Luc présente ici comme seconde tentation, celle que le texte de saint Matthieu donne comme la troisième. Les particules *Tunc* et *Iterum* de saint Matthieu donnent lieu de pressumer qu'il a exactement suivi l'ordre des faits, et que c'est ici le texte de saint Luc qui vraisemblablement, a souffert de la main des copistes. On en trouvera une autre preuve au §. 8.(2) On lit ici dans le grec: *dixit illi: Vade post me, Satana: scriptum est enim: expression parabolica à celle du §. 10 de saint Matthieu; ce qui achève de prouver que cette tentation est bien la dernière, et qu'ainsi les copistes ont transposé ici le texte de saint Luc, au sorté que les §. 5, 6, 7, 8 ont dû être originellement après le §. 12.*(1) M. Thoynard a cru que cette expression *Iterum*, signifiait le même jour, lendemain de la députation; mais on va voir que rien n'oblige de l'entendre ainsi. On l'entend plus communément du surlendemain, c'est-à-dire du second jour après la députation. Voyez la note sur le texte du chap. II, §. 1, du même Évangéliste, au chap. XXIV de cette 1re partie.

CHAPITRE XXIII.

Vocation de Philippe et de Nathanaël.

Saint Jean. I, 43 et suivants.

43. In crastinum voluit exire in Galileam, et invenit Philippum : et dicit ei Jesus : Sequere me.
 44. Erat autem Philippus a Bethsaida, civitate Andree et Petri.
 45. Invenit Philippus Nathanael, et dicit ei : Quem scripsit Moyses in lego, et propheta : invenimus Jesum filium Joseph a Nazareth.
 46. Et dixit ei Nathanael : A Nazareth potest aliquid boni esse? Dicit ei Philippus : Veni, et vide.
 47. Vidit Jesus Nathanael venientem ad se, et dicit de eo : Ecce vera Israelita, in quo dolus non est.
 48. Dicit ei Nathanael : Unde me nosti? Respondit Jesus, et dixit ei : Priusquam te Philippus vocaret, cum esses sub ficu, vidi te.
 49. Respondit ei Nathanael, et ait : Rabbi, tu es Filius Dei, tu es Rex Israel.
 50. Respondit Jesus, et dixit ei : Quia dixi tibi : Vidi te sub ficu, credis : majus his videbis.
 51. Et dicit ei : Amen, amen dico vobis : videbitis cælum apertum, et angelos Dei ascendentes et descendentes supra Filium hominis.

CHAPITRE XXIV.

Premier miracle de Jésus-Christ aux noces de Cana.

Saint Jean. II, 1-13.

1. Et die tertius (1) nuptiæ factæ sunt in Cana Galilee, et erat mater Jesu ibi.
 2. Vocatus est autem Jesus, et discipuli ejus ad nuptias.
 3. Et deficiente vino, dicit mater Jesu ad eum : Vinum non habent.
 4. Et dicit ei Jesus : Quid mihi et tibi est, mulier? nondum venit hora mea.
 5. Dicit mater ejus ministris : Quodcumque dixerit vobis facite.
 6. Erant autem ibi lapidee hydræ sex positæ secundum purificationem Judæorum, capientes singule metretas binas vel ternas.
 7. Dicit eis Jesus : Implete hydras aqua. Et impleverunt eas usque ad summum.
 8. Et dicit eis Jesus : Haurite nunc, et ferte architriclino. Et tulerunt.
 9. Ul autem gustavit architriclinus aquam vinum factam (et non sciebat unde esset, ministri autem sciebant, qui hauserant aquam), vocali sponsum architriclinus,
 10. Et dicit ei : Omnis homo primum bonum vinum ponit : et cum inebriati fuerint, tunc id quod deterius est : tu autem servasti bonum vinum usque adhuc.
 11. Hoc fecit initium signorum Jesus in Cana Galilee, et manifestavit gloriam suam : et crediderunt in eum discipuli ejus.
 12. Post hoc descendit Capharnaum ipse, et fratres ejus, et discipuli ejus : et ibi manserunt non multis diebus.
 13. Et prope erat Pascha Judæorum, et ascendit Jesus Jerosolymam.

(1) M. Thoyard a cru que ce troisième jour devait se prendre depuis la députation des Juifs, marquée au ch. I de saint Jean, v. 19 et suiv. Car comme l'expression du v. 29, *Altera die iterum*, devait s'entendre du même jour, lendemain de la députation : c'est ce qu'il croyait être marqué par ce mot *iterum*. Ce qui lui donnait lieu de conclure que l'expression du v. 43, *In crastinum*, devait s'entendre du sur lendemain, c'est-à-dire du second jour depuis cette députation ; d'où il concluait que l'expression du ch. II, v. 1, *Et die tertio*, devait s'entendre du troisième jour depuis cette députation. Mais il ne considérait pas que le départ de Jésus pour la Galilée n'étant marqué qu'au v. 43, *In crastinum voluit exire in Galileam*, il s'ensuivrait que Jésus-Christ étant parti de la Judée, le second jour, serait arrivé des le troisième à Cana en Galilée; ce que la distance des lieux ne peut guère permettre : il parait qu'il y avait deux ou trois jours de chemin, d'où l'on conclut communément que ce troisième jour se compte depuis le départ de Jésus pour la Galilée.

DEUXIÈME PARTIE.

Qui comprend ce qui s'est passé depuis la première Pâque célébrée par Jésus-Christ après son baptême, jusqu'à la seconde.

CHAPITRE PREMIER.

Première expulsion de ceux qui venaient dans le temple.

Saint Jean. II, 13 et suivants.

13. (.....) Prope erat Pascha Judæorum, et ascendit Jesus Jerosolymam :
 14. Et inventi in templo vendentes boves, et oves, et columbas, et numularios sedentes.
 15. Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes ejecit de templo, oves quoque et boves, et numulariorum effudit as, et mensas subvertit.
 16. Et his qui columbas vendebant, dixit : Auferte ista hinc, et nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis.
 17. Recordati sunt vero discipuli ejus, quia scriptum est : Zelus domus tue comedit me.
 18. Responderunt ergo Judæi, et dixerunt ei : Quod signum ostendis nobis, quia hæc facis?
 19. Respondit Jesus, et dixit eis : Solvite templum hoc, et in tribus diebus excitabo illud.
 20. Dixerunt ergo Judæi : Quadraginta et sex annis edificatum est templum hoc, et tu in tribus diebus excitabis illud?
 21. Ille autem dicebat de templo corporis sui.
 22. Cum ergo resurrexisset a mortuis, recordati sunt discipuli ejus, quia hoc dicebat, et crederunt Scripture, et sermoni quem dixit Jesus.
 23. Cum autem esset Jerosolymis in Pascha, in die festo, multi crediderunt in nomine ejus, videntes signa ejus que faciebat.
 24. Ipse autem Jesus non credebat semetipsum eis, eo quod ipse nosset omnes,
 25. Et quia opus ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine : ipse enim sciebat quid esset in homine.

CHAPITRE II.

Entretien de Jésus-Christ avec Nicodème.

Saint Jean. III, 1-21.

1. Erat autem homo ex pharisæis, Nicodemus nomine, princeps Judæorum.
 2. Hic venit ad Jesum nocte, et dixit ei : Rabbi, scimus quia a Deo venisti magister : nemo enim potest hæc signa facere, que tu facis, nisi fuerit Deus cum eo.
 3. Respondit Jesus, et dixit ei : Amen, amen dico tibi : Nisi quis renatus fuerit de novo, non potest videre regnum Dei.
 4. Dicit ad eum Nicodemus : Quomodo potest homo nasci, cum sit senex? nunquid potest in ventre matris sue iterato introire, et renasci?
 5. Respondit Jesus : Amen, amen dico tibi : Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.
 6. Quod natum est ex carne, caro est, et quod natum est ex Spiritu, spiritus est.
 7. Non mireris, quia dixi tibi : Oportet vos nasci de novo.
 8. Spiritus ubi vult, spirat, et vocem ejus audis : sed nescis unde veniat, aut quo vadat : sic est omnis qui natus est ex spiritu.
 9. Respondit Nicodemus, et dixit ei : Quomodo possunt hæc fieri?
 10. Respondit Jesus, et dixit ei : Tu es magister in Israel, et hæc ignoras?
 11. Amen, amen dico tibi, quia quod scimus, loquimur : et quod vidimus, testamur : et testimonium nostrum non accipimus.
 12. Si terrenus dixi vobis, et non creditis : quomodo, si dixerò vobis cælestia, creditis?
 13. Et nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo, Filius hominis, qui est in cælo.
 14. Et sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis :
 15. Ut omnis qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam.
 16. Sic enim Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret : ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam.
 17. Non enim misit Deus filium suum in mundum, ut judicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum.
 18. Qui credit in eum, non judicatur ; qui autem non credit, jam judicatus est, quia non credit in nomine unigeniti Filii Dei.